

**UMUR HUKUKİYEYİ MUHTELİTE HARÇLARININ ECNEBİ TEMASI HAKKINDA BİLMUKABELE
TEZYİDİNE DAİR 1/115 NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE HARİCİYE, MALİYE VE BÜTÇE
ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Muamelât Müdüriyeti
Adet
6/886

20 Şubat 1928

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Umur hukukiyei muhtelite harçları hakkında Hariciye Vekâleti Celilesince tanzim ve Şûrayı Devlet Heyeti Umumiyesince bittetkik tadil edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 12 Şubat 1928 tarihli içtimainda tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarını müsaa-de buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Şûrayı Devlet Tanzimat Dairesinin Esbabı Mucibesi

Hariciye Vekâleti Celilesince bu Kanun hakkında tanzim edilen esbabı mucibe lâyihasında mesrud mütalâat ve mülâhazat varit görülerek Kanun heyeti umumiyesiyle kabul edilmiş ve ancak Kanunun serlevhasındaki «Hariciye Vekâleti» tabirinden sonra gelen «Umuru hukukiyei muhtelite» ibaresinin Hariciye Vekâletinin ifade edecek mahiyette bulunmasına ve fihristlerde kanunun taharrisinde müşkülât ve receğine binaen «Hariciye Vekâleti» tabiri tayyedilmiş ve birinci maddenin ibaresinde görülen zaafı teliftten dolayı bazı lâfzi tashihat icra olunmakla beraber ikinci ve üçüncü maddelerdeki «işbu» kelimeleri Büyük Millet Meclisince kabul olunan teamüle binaen «bu» tarzında tashih olmuştur.

Şûrayı Devlet Heyeti Umumiyesinin
Mazbatası Sureti

Umuru hukuka muhtelite harçlarının ecnebi tebaası hakkında bilmukabele tezyidine dair Hariciye Vekâletince tanzim ve liecelittetkik Başvekâleti Celileden tevdi buyurulan Lâyihayı Kanuniye hakkında tadilatı havi tanzimat dairesininin 17 Kânunusani 1928 tarihli ve 6/37 numaralı mazbatası Heyeti Umumiyede mütalâa ve tetkik olundu.

Keyfiyet ledelmüzakere : Dairei müşarünileyhaca tadil edilen birinci maddede muharrer «o hadde kadar» ibaresi tayyedilerek maddeyi mezkûre tadilen ve mevadı saire aynen ve müttefikân bilkabal lâyihanın kesbettiği şekli ahir sütünü mahsusuna derc edilmiştir.

25 Kânunusani 1928

Hariciye Vekâletince kâleme alınan esbabı
mucibe Lâyihası

15 Nisan 1339 tarihli Avans Kanununun onuncu maddesi mucibince istifası lâzım gelen harç tarifesinin son fıkrasına göre ecnebi memleketlerinde tanzim edilmiş vekâletname, şahadetname, ilmühaber gibi hukukî evrak üzerinde mevzu Türk ve ecnebi makamatının mühür ve imzasının tasdiki için vekâleti acizi umuru hukukiyei muhtelite şubesinde alınması muktazi olan ve merbut listede gösterilen harçlar, mezkûr evrak üzerine aynı miktarda devairi resmiye pulu ılsakı suretiyle istifa edilmektedir.

Mevzuubahis evrak sahiplerinden bazıları Türk ve bazıları da ecnebi olup sahibi Türk olan bu kabil evrakın mezkûr tarife mucibince tabii olduğu harcın tezyidine şimdiki halde lüzum görülmemekte ise de sahibi ecnebi olan aynı evraktan fazla harç alınmasına lüzum görülmektedir. Çünkü ecnebi memleketlerinde tanzim edilen bu kabil evrakın ecnebi makamatı tarafından tasdiki için istifa edilen harçların memleketimizde alınmakta olan harç miktarından bazı defa daha az ve bazı defa daha çok olduğu, bu bapta ecnebi memleketlerinde bulunan siyasi ve şebenderi memurlarımızla memleketimizde mukim ecnebi devletlerin siyasi memurlarından vuku bulan istizahların cevabı ile sabit olmaktadır.

Memleketimizde miktarı ikiryüz elli kuruş olan tasdik harcı Belçika'da altıyüz otuz, Arnavutluk'ta sekizyüz ve Fransa'da bin kuruştur. Binaenaleyh mevzuubahis harç miktarının fazla olduğu bir memlekette mukim bir Türk vatandaşı bu fazla harcı tediye mecbur olduğu halde mezkûr memlekete mensup ecnebi tebaa memleketimizde aynı iş için daha az harç tediye etmektedir. Hükümetimizin Türkiye'deki ecnebilere Türk vatandaşlarının tabii oldukları

mükellefiyetlerden daha azını tahmil etmek ve onlara karşı daha müsaadekâr davranmak hususunda hiçbir ahdi mecburiyeti olmadığı gibi tarafeyn tebaasının bu tarzda bir müsavatsızlığa tabi olması müsavat esasına müstenit olan beynelmilel hukuk kaidelerine de münafidir.

Türk vatandaşlarına ait mevzubahis evraktan merbut liste mucibince harç alınmakta olduğuna göre bundan daha az harç almakta olan memleketlere mensup tebaaya ait evraktan da aynı miktarda harç alınmasında bahis yoktur. Çünkü nihayet mezkûr memleketlerce Türk vatandaşlarına ait evraktan bizim harç tarifemiz nispetinde harç alınabilir ki mezkûr memleketlerin mukabeleibilmisil esasına istinaden bunu yapmaları hem mümkün, hem de caizdir ve böyle müteakabil bu muamele alâkadar Türk vatandaşına daha ağır bir külfet tahmil etmez.

Fazla harç almakta olan memleketlere gelince : Hükümetimizin mukabeleibilmisil esasına istinat ederek mezkûr memleketlere mensup tebaaya ait evraktan o memlekette alınan nispette harç alması lâzım gelir.

Berveçhi maruz bu tasdik harcının memlekete göre tenevvü etmekte olmasına nazaran bir tek nisbetin mütenevvi harçlar almakta olan muhtelif memleketlere tatbikine imkân yoktur.

Binaenaleyh yalnız harcı tezyit etmek selâhiyetinin Hükümete verilmesi maksadı temine kâfi olduğundan bu selâhiyet verildiği takdirde fazla harc alan memleketler tebaasından aynı miktarda harç alınması mümkündür.

Merbut Kanun projesi de bu esas ve noktayı nazara göre tanzim kılınmıştır. Bu projenin tatbiki aynı zamanda varidat bütçemizin de lehine olduğu maruzdur.

Türkiye

Büyük Millet Meclisi

4 . 3 . 1928

Hariciye Encümeni

Karar Numarası : 7

Esas Numarası : 1/115

Hariciye Encümeni (Mazbatası

Riyaseti Celileye

Umuru hukukiyei muhtelite harçları hakkında Hükümetçe tanzim kılınmış olan Kanun Lâyihası Encümenimizin 28 Şubat 1928 tarihli içtimaında Hariciye Vekili Beyefendinin huzurları ile tetkik ve müzakere olundu.

Birinci maddede, «Hariciye Vekâleti umuru hukukiyei muhtelite şubesince alınmakta bulunan» kaydının bu şubei idarenin tebdili nam ve mahiyet etmesi ihtimaline binaen, «Hariciye Vekâletince alın-

makta» şeklinde tashihi ve aynı maddede «harçları bilmukabele tesit etmeye» kaydının da Hükümetin hakkı takdiri münhasıran müteakabiliyet şartıyla tezyit etmemek maksadiyle «harçları lüzumu kadar tezyit etmeye» suretinde tadili muafık görülerek kararlaştırılmış olmakla lâyiha bermucibi havale Maliye ve Bütçe encümenlerine tevdi edilmek üzere tekdim kılındı.

Hariciye Encümeni Reisi

Mazbata Muharriri

Erzincan

Siirt

Saffet

Aza

Kâtip

Trabzon

Edirne

Nebi Zade Hamdi

Zeki Mesut

Aza

Aza

Tekirdağ

Tokat

Mehmet Cemil

Bekir Lütfü

Maliye Encümeni (Mazbatası

Riyaseti Celileye

1 . 5 . 1928

Umuru hukukiyei muhtelite harçlarının ecebi tebaası hakkında bilmukabele tezyidine dair 1/115 numaralı Kanun Lâyihası ve merbutu Hariciye Encümeni mazbatası encümenimize havale buyurulmakla mütelaa ve tetkik olundu.

Bu kabil umuru hariciyede müteakabiliyet kaideyi esasıye olduğundan Hariciye Vekâletinin esbabı mucibesinde zikr ettiği mülâhazata iştirak olunarak Lâyihayı Kanuniye esas itibariyle kabul edilmiştir. (Hariciye Vekâletince alınmakta bulunan) tabirine ilâveten daha ziyade tavazzuh için (merkezde) kaydının konulması münasip görülmüş ve bu kabil harçların istifasını muhtelif ahkâma istinad ettirmekten ise ayrıca bir madde ile hükmü tesbit ederek diğer ahkâmın ilgası ciheti tercih olunmuştur.

Buna göre ihzar edilen Lâyihayı Kanuniye heyeti umumiyyeye arz olunur. Bermucibi havale Bütçe Encümenine tevdi kılınmıştır.

Maliye Encümeni Reisi

Mazbata Muharriri

Gümüşhane

Gaziantep

Hasan Fehmi

Ahmet Remzi

Kâtip

Aza

Balıkesir

İstanbul

Fahrettin

Fuat

Aza

Aza

İçel

Bayazıt

Mehmet Emin

Şefik

Aza

Trabzon

Ali Becil

Türkiye

Büyük Millet Meclisi

Bütçe Encümeni

Mazbata Numarası : 127

Esas Numarası : 1/115

Bütçe Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Hariciye Vekâletince istifa edilmekte olan umuru hukuki muhtelite harçlarının bilmukabele ecnebi tebaası hakkında tezyidine mütealli Kanun Lâyihası Hariciye ve Maliye Encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize tevdi kılınmakla tetkik edildi.

Lâyiha elyevm meri olmakla beraber aslında gayri vazih bulunan ve emsali tezyidi her sene bütçe kanunları mevaddıyla tekrar edilmek lâzım gelen ahkâmı daha mazbut bir şekle koymak maksadıyla teklif edilmiş olup bu mahiyete nazaran encümenimizce kabulü esas itibariyle tensip edildiği gibi Maliye Encümenince şekle ait olmak üzere icra edilmiş olan tadilat da Encümenimizce muvafık görülmüş ve yalnız bazı vilâyetlerde umuru hukukiye müdüriyetleri tarafından dahi istifası ciheti derpiş edilerek (merkez) kelimesi yerine (Türkiye Cumhuriyeti dahilinde) ibaresinin ikamesi ve birinci ve ikinci maddelerin tevhidî ve ilgası lâzım gelen hükümlerin tasnihi tercih olunarak birinci ve ikinci maddeler ol suretle tadil ve tesbit olunmuştur.

Kanunun ahkâmı tatbikat itibariyle Hariciye, Dahiliye ve Maliye Vekâletlerinin alâkadar ettiğinden dördüncü maddede ol suretle tadil edilmiştir. Müstacelen müzakeresine müsaade buyurulmak istirhamıyla heyeti celileye arz olunur.

21 Mayıs 1928

Reis	Reis Vekili
Edirne	Burdur
Şakir	Vahit
Kâtip	Aza
Kütahya	İsparta
Niyazi Asım	Mükerem
Aza	Aza
Erzurum	Elaziz
Aziz	Hasan Tahsin
Aza	Aza
Bursa	Tokat
Muhlis	Şevki
Aza	Aza
Niğde	Ankara
Mehmet Ata	Mehmet Rifat

Hükümetin Teklifi

Umuru hukukiyei muhtelite harçlarının ecnebi tebaası hakkında bilmukabele tezyidine dair Kanun Lâyihası

Madde 1. — Hariciye Vekâleti umuru hukukiyei muhtelite şubesince alınmakta bulunan merbut listede muharrer harçların ecnebi devletlerce Türk vatandaşlarından istifa kılınmakta olan mümâsilleri fazla olduğu takdirde mezkûr Devletler tebaasına karşı aynı mahiyetteki harçların birmukabele tezit etmeye Hariciye Vekâleti mezdundur.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3. — Bu Kanunun icrasına Hariciye ve Maliye Vekâletleri memurdur.

12 Şubat 1928

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai	
Milliye Vekili	Dahiliye Vekili
Mustafa Abdülhalik	Şükrü Kaya
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
Doktor Tevfik Rüştü	Saraçoğlu Şükrü
Maarif Vekili	Nafia Vekili
Mustafa Necati	Behiç
	Şihhiye ve Muaveneti
İktisat Vekili	İçtimaiye Vekili
Mustafa Rahmi	Doktor Refik

15 Nisan 1339 tarihli Avans Kanunu mucibince beş misline biliblağ istifası lâzım gelen umuru hukukiyei muhtelite harçları.

Kuruş

- 250 İmza, beyanname, alâmatifarika, umumî, hususî şahadetname ve vekâletname tasdiklerinden.
- 250 Ferağ muameleatında konsoloshanelerden ita olunan ilmuhaberlere mevzu mührü resmî tasdikinden.
- 125 Ferağ muameleatında konsoloshanelerden ita olunan ilmuhaber suretlerinin beher nüshasından.

Hariciye Encümeninin Tadili

Hariciye Vekâletince alınmakta olan harçların ecnebi tebaası hakkında lüzumu kadar tezyidine dair Kanun Lâyihası.

Birinci Madde — Hariciye Vekâletince alınmakta bulunan merbut listede muharrer harçların ecnebi devletlerce Türk vatandaşlarından istifa kılınmakta olan mümâsilleri fazla olduğu takdirde mezkûr devletler

tebasına karşı aynı mahiyetteki hakları lüzumu kadar tezyit etmeye Hariciye Vekâleti mezundur.

İkinci Madde — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Üçüncü Madde — Bu Kanunun icrasına Hariciye ve Maliye Vekâletleri memurdur.

Maliye Encümeninin Tadifi

Merkezde ecnebilere alınacak harçlara dair Kanun lâyihası.

Madde 1. — Merkezde ecnebilere merbut listede muharrer harçlar istifa olunur.

Madde 2. — Ecnebi Devletlerde Türklerden istifa edilen harçlar listede muharrer miktarlardan fazla olduğu takdirde Hariciye Vekâleti, İcra Vekilleri kararıyla aynı miktarda harç istifasına mezundur.

Madde 3. — İşbu Kanuna muhalif ahkâm mefsubtur.

Madde 4. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5. — Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15 Nisan 1339 tarihli Avans Kanunu mucibince beş misline biliblağ istifası lâzım gelen umuru hukikiye muhtelite harçları.

Kuruş

- 250 İmza, beyanname, alâmatıfarika, umumi, hususi, şahadetname ve vekâletname tasdiklerinden.
- 150 Ferağ muameleğinde konsoloshanelerden ita olunan ilmuhaberlere mezun mührü resmi tastikinden,
- 125 Ferağ muamelelerinden konsoloshanelerden ita

olunan ilmuhaber suretlerinin beher nüshasından.

Bütçe Encümeninin Tadifi

Hariciye Vekâleti tasdik harçları hakkında Kanun lâyihası.

Birinci Madde — Hariciye Vekâletince Türkiye Cumhuriyeti dahilinde tasdik muamelelerinden alınacak harçlar merbut cetvelde gösterilmiştir. İşbu harçları müteakibliyet esasına göre bazı devletler tebası hakkında tezyide ve icabında haddi asliye ırea Hariciye Vekili mezundur.

İkinci Madde — 13 Haziran 1301 tarihli irade ile 15 Nisan 1339 tarihli Avans Kanununun onuncu maddesinin bu harçlara müteallik olan ahkâmı mülğadır.

Üçüncü Madde — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Dördüncü Madde — Bu Kanunun ahkâmını icraya Dahiliye, Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.

Cetvel

Kuruş

- 250 İmza, beyanname, alâmatıfarika, umumi, hususi şahadetnameler ve vekâletname tasdiklerinden.
- 250 Ferağ muameleğinde konsoloshanelerden ita olunan ilmuhaberlere mevzu mührü resmi tasdikinden.
- 125 Ferağ muameleğinde konsoloshanelerden ita olunan ilmuhaber suretlerinin beher nüshasından.